

Cap a l'oligopoli bancari

L'anterior reestructuració financera va provocar que de 56 entitats financeres passàrem a 17. Ara, els cants de sirena de la concentració bancària tornen a sonar. Els analistes preveuen que els moviments començaran després de les eleccions. Les entitats mitjanes i petites, diuen, tenen les hores comptades.

Reportatge de Violeta Tena

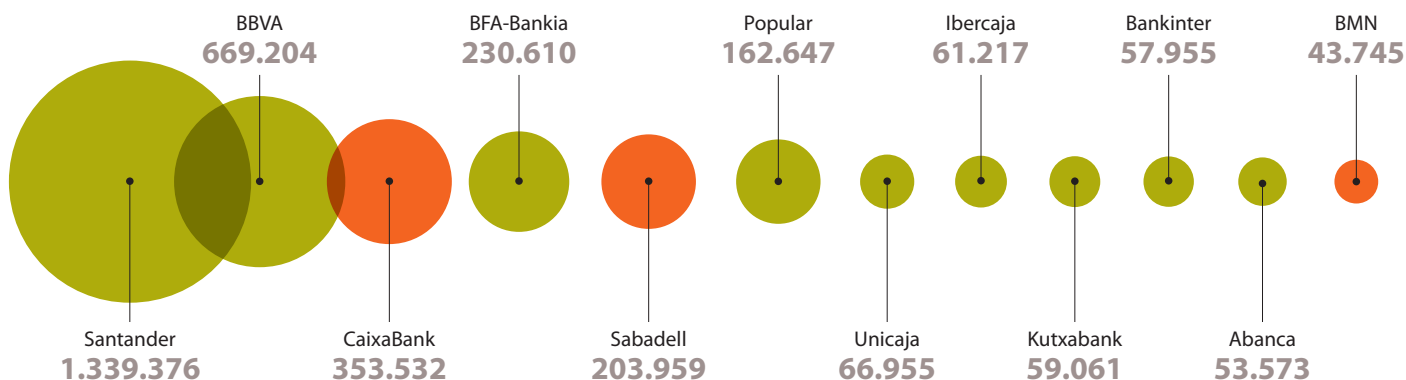
El segon procés de concentració d'entitats bancàries del segle XXI truca a la porta. Si l'anterior va servir per liquidar el model de caixes d'estalvi (recorden, tot allò de les fusions fredes, els SIP, etcètera) i aprimar el sector, ara els analistes pronostiquen un tauler financer amb molt poques peces però capaces de competir en la categoria europea. Pel camí, quedaran una bona pila de damnificats,

entitats de mida petita però també mitjana, que es veuran obligades a diluir-se en els gegants de la banca. "Les fusions no són una qüestió de voluntat, sinó de supervivència", adverteix Santiago Simón del Burgo, professor del Departament d'Economia, Finances i Comptabilitat a ESADE.

La remor de fons s'ha intensificat durant els últims mesos, i alguns responsables de bancs ja en parlen obertament.

Ángel Ron, president del Banc Popular, és qui més clarament s'ha expressat a propòsit d'això. "En breu estarem per sota de les deu entitats", va vaticinar a finals del mes d'octubre. Diversos factors han contribuït a alimentar els rumors, entre els quals el més important és la indissimulada voluntat del Banc d'Espanya i del Banc Central Europeu (BCE) de caminar en aquesta direcció. Els supervisors volen entitats més capitalitzades i

Classificació de les entitats financeres per actius totals

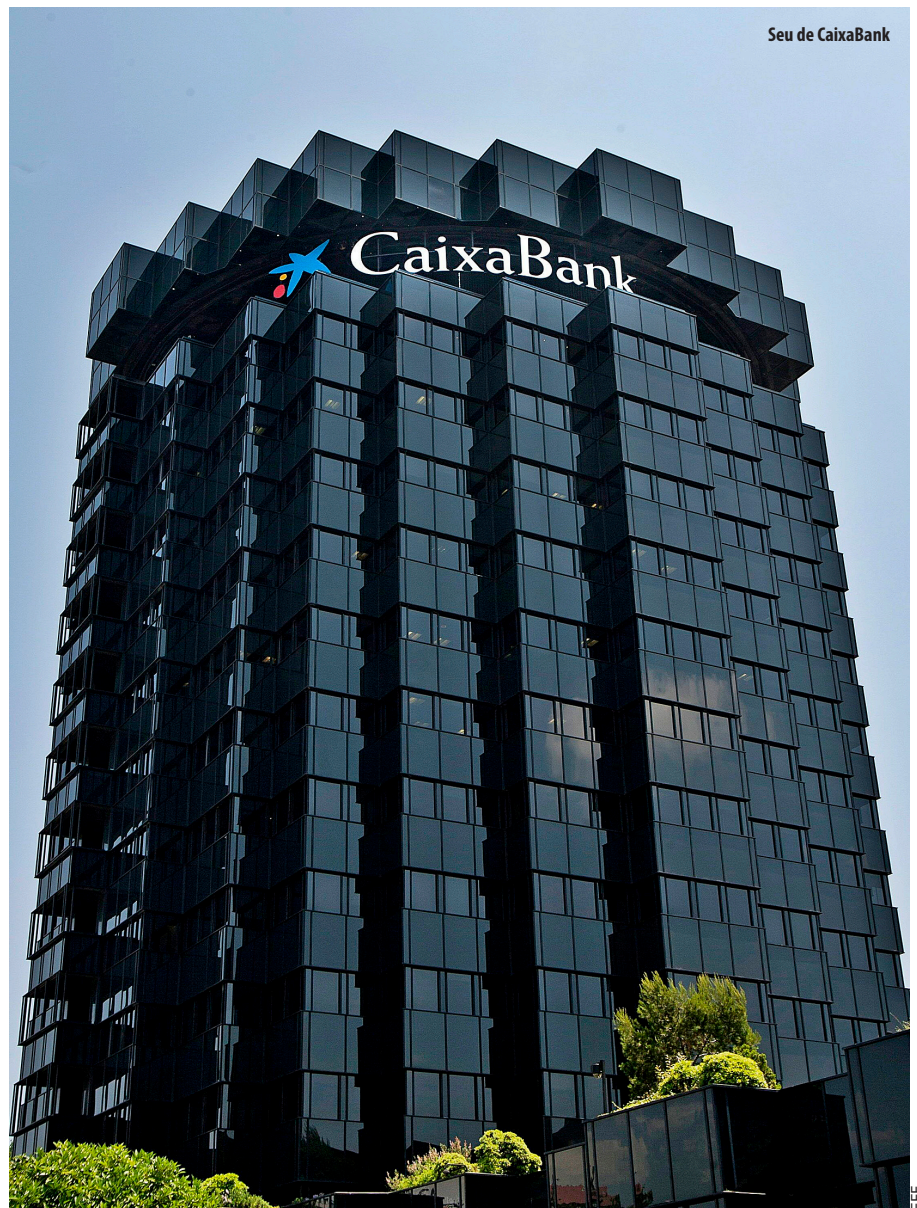

això obliga necessàriament a aconseguir rendibilitats més altes.

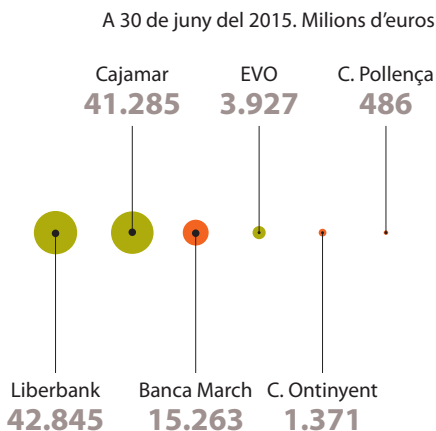
I aquesta és, a hores d'ara, la pedra en la sabata del sector. Els baixos tipus d'interès han fet caure els marges bancaris, la qual cosa ha dut la rendibilitat a nivells molt per sota del període anterior a la crisi: en l'actualitat se situa en el 6,5%, quan l'any 2007 anava per sobre del 10%. "El guany d'eficiència és fonamental i això exigeix reduir costos —explica Joaquín Maudos, professor d'anàlisi econòmica de la Universitat de València—. Malgrat la reestructuració fins ara realitzada, l'eficiència avui és pitjor que abans de la crisi, i els costos mitjans quasi no han caigut. Per tant, és necessari reduir encara més els costos, i les fusions hi ajuden".

En aquest sentit, Santiago Simón considera que aquesta cerca de rendibilitat ha de fer-se, entre més, per la via de continuar tancant oficines. "Els usuaris de banca cada volta estem més acostumats a utilitzar la banca electrònica —assegura—, de manera que la gent que hi ha darrere de la finestreta són sobers i ja no fa falta. Eliminant el personal, es disminueixen els costos, amb la qual cosa els marges d'intermediació són més eficients".

Tampoc no ajuda gaire a la tranquil·litat del sector la sentència del Tribunal Suprem del passat juliol que anul·la les clàusules sòl (una clàusula inclosa en algunes hipoteques que incorpora un tipus fix per pagar, indistintament de si el tipus de referència fluctua a la baixa) i el posterior informe de la Comissió Europea on se sol·licita a la banca que es retornen amb caràcter retroactiu els

Seu de CaixaBank

diners als clients afectats. L'aplicació d'aquesta mesura, de manera generalitzada —es calcula que a tot l'Estat hi ha dos milions d'hipoteques amb clàusules sòl— podria generar un forat de dimensions considerables que malmetria el compte de resultats.

Parella de ball

Rendibilitat i clàusules sòl a banda, per a Santiago Simón, la "consolidació del sistema bancari" (que és com anomenen en l'argot financer tot aquest embalum) té a veure amb el procés de globalització i la necessitat d'anar cap a economies d'escala. "Els bancs han de fer-se d'escala

europaea. Si no volem que vingi un banc estranger i en compre un d'espanyol, la cosa més lògica és la concentració del sector bancari", assegura. Simón està convençut que en el curt i mitjà terminis quedaran deu entitats que, en el llarg termini, es reduiran a només tres.

La música, siga com siga, ha començat a sonar. Ara falta veure quines són les parelles de ball que van formant-se i en quines condicions. A hores d'ara hi ha tres grups d'entitats. Entre les grans es compten Santander, BBVA i CaixaBank. Un poc per darrere, figuren Bankia, Sabadell i Popular. I resten, per la cua, allò que en la banca tothom →

Reestructuració del sistema financer espanyol

2009	2010	2011	2012
Banco Santander	Banco Santander	Banco Santander	Banco Santander
BBVA Caixa Sabadell Caixa Terrassa Caixa Menlleu Caixa Catalunya Caixa Tarragona Caixa Manresa	BBVA Unnim Catalunya Caixa	BBVA Unnim Catalunya Caixa	BBVA
La Caixa Caixa Girona Cajasol Caja Guadalajara Caja Navarra Caja Burgos Caja Canarias Banco de Valencia	La Caixa Cajasol-Guadalajara Banca Cívica Banco de Valencia	La Caixa Banca Cívica Banco de Valencia	CaixaBank
Caja Madrid Bancaja C. Insular Canarias Caixa Laietana Caja Ávila Caja Segovia Caja Rioja	Bankia	Bankia	Bankia
Banco Sabadell B. Guipuzcoano CAM Banco Gallego	Banc Sabadell CAM Banco Gallego	Banc Sabadell Banco Gallego	Banc Sabadell
Banco Popular Banco Pastor	Banco Popular Banco Pastor	Banco Popular Banco Pastor	Banco Popular
Unicaja Caja Jaén Caja Duero Caja España	Unicaja Ceiss	Unicaja Ceiss	Unicaja
Ibercaja CAI Caja Círculo Caja Badajoz	Ibercaja CAI Caja Círculo Caja Badajoz	Ibercaja Caja3	Ibercaja
BBK Cajasur Caja Vital Kutxa	BBK Caja Vital Kutxa	KutxaBank	KutxaBank
Bankinter	Bankinter	Bankinter	Bankinter
Caixa Galícia Caixanova	NovaGalicia Banco	NovaGalicia Banco	Abanca
Caja Murcia Caixa Penedès Caja Granada Sa Nostra	Banco Mare Nostrum	Banco Mare Nostrum	Banco Mare Nostrum
Cajastur+CCM Caja Extremadura Caja Cantabria	Cajastur+CCM Caja Extremadura Caja Cantabria	Liberbank	Liberbank

→ coneix com “els set nans”: Unicaja, Ibercaja, Kutxabank, Bankinter, Abanca, Banco Mare Nostrum i Liberbank. A partir d’aquesta radiografia, les traveses es disparen, si bé la majoria coincideixen que les entitats més menudes no tindran cap més opció que ballar al so de la música dels grans per acabar absorbits per aquests. “Els bancs menuts no tenen gens de sentit —assegura Simón—. Els costarà més o menys, però, per lògica, acabaran caient”. I els mitjans? Simón considera segur que aquests acabaran integrant-se dins dels gegants. Joaquín Maudos, per la seua banda, és més caut i assegura que “hi ha bancs mitjans que són viables en solitari”. “Qualsevol estratègia és possible, però m’inclino per la idea que els bancs grans i mitjans acaben absorbint els xicotets —diu—. Dubto molt que hi haja fusions entre bancs xicotets”.

Fet i fet, hi ha un consens generalitzat que les operacions s’ajornaran fins l’any vinent, a l’espera de certa estabilitat política. A més a més, qualsevol integració o absorció duu aparellats retalls en les plantilles, un bocí de mal empassar a les portes d’unes eleccions estatals en què l’economia –i, per extensió, la taxa d’atur– figura com la principal preocupació de la major part de l’electoral.

El millor postor

En aquest joc de cadires, falta saber en quina posició quedaran les entitats autòctones. L’anterior procés de fusions va tenir un alt preu per al sistema financer dels Països Catalans. Només Caixa Bank i Sabadell van saber nadar enmig del procés de reestructuració. Al Principat, les caixes de Catalunya, Tarragona, Manresa (totes tres a l’aixopluc de la primera) i Sabadell, Terrasa i Manlleu (integrades en Unnim) van acabar deglutides per BBVA. A les Balears, Sa Nostra va quedar emmarcada en Banco Mare Nostrum (BMN), junt amb Caja Murcia, la catalana Caixa Penedès i Caja Granada. L’entitat va ser intervinguda pel FROB (Fons de Reestructuració Ordenada Bancària) l’any 2012 i l’Estat continua ostentant el 65% de les participacions.

Fou, però, al País Valencià on la reestructuració va resultar més onerosa. En el període de tres anys es va enfonsar el sistema financer valencià: Bancaixa, dins de Bankia, que acabà protagonitzant el rescat financer més important de la

Font: BCE

El Temps

**Nova
maqueta**

**Nous
opinants**

**Nou
format**

**Nou
Temps**

**Ja al teu
quiosc**

Per fer-te
subscriber entra a
www.eltamps.cat
escriu-nos a
[subscriptions@
eltamps.cat](mailto:subscriptions@eltamps.cat)
o telefona al
902131025.

Us atndrem de
9.00 a 14.00 hores

història espanyola; la CAM fou subhastada i adjudicada al Sabadell; i el Banc de València, abandonat per Bancaixa i sense nord, va acabar en mans de CaixaBank pel preu simbòlic d'un euro. Només Caixa Ontinyent, una entitat diminuta, ha estat capaç de perpetuar-se en el temps, com també ha fet, a les Balears, Caixa Pollença, com una mena d'exotisme dins la jungla creditícia.

En aquesta segona fase de consolidació del sistema, hi ha consens en la idea que CaixaBank està cridat a ser un actor dels importants. L'entitat que presideix Isidre Fainé és una de les que està destinada a eixir de compres. Moncloa no veuria malament que Bankia –que continua sent propietat de l'Estat, no s'ha d'oblidar, i que, a més a més, no pot fer adquisicions– acabés en mans catalanes amb la condició de traure's el mort de damunt, però l'operació està molt condicionada pel procés català.

Més incert és el destí del Sabadell. El banc que presideix Josep Oliu ja ha digerit amb èxit la CAM i el britànic TSB, però falta saber si la seua mida intermèdia li reserva un paper protagonista o subsidiari en el procés que ara s'obri. De moment, el seu equip directiu no ha badat boca, però, dins del sector, hi ha qui afirma que és un dels actors candidats a ser devorats per un dels gegants.

Cap a l'oligopoli?

Però realment urgeix tant concretar noves unions i absorcions? En l'actualitat Santander, BBVA i CaixaBank acaparen gairebé la meitat del mercat creditici de l'Estat. Aquesta xifra era del 30% l'any 2009. Si a aquests tres se sumen Sabadell, Bankia i Pastor, la quota de mercat dels sis principals bancs s'incrementa fins a quasi el 75%. Així, doncs, sembla pertinent preguntar-se si menys entitats és sempre sinònim de millora? No sempre, a tenor del context europeu. Alemanya, el referent europeu quan de qüestions econòmiques es tracta, té un nivell de concentració bancària menor que l'espanyol, segons un informe del centre d'estudis del BBVA. És més, tant en el cas alemany com en el cas francès, l'índex de concentració s'ha reduït durant la crisi.

I és en aquest punt on sorgeixen els dubtes i les inquietuds a l'entorn d'aquesta mena de mantra proconcentració que s'ha instal·lat entre determinats corrents d'opinió. Perquè bancs d'una mida més gran també significa bancs amb riscos sistèmics més grans i més difícils d'assumir. I menys bancs comporten, a més a més, menys competència i menys possibilitats per als clients i usuaris. ●

⊕ UN VOLUM DE TREBALLADORS COM EN LA TRANSICIÓ

Entre el anys 2008 i 2013 es van perdre 61.000 llocs de treball a tot l'Estat espanyol en el sector de la banca, segons dades de la UGT. De resultes de les fusions i absorcions es van tancar 12.700 oficines, el 31% del total existent fa sis anys, segons aquest sindicat. La perspectiva d'una nova onada d'aliances fa tremolar els sindicats. Perquè l'"excés de càrrega laboral" de què parlen els analistes significa, en

llenguatge planer, acomiadaments. "La banca està en nivells d'ocupació de 1979", es lamenta José Julio Esteban, responsable del sector financer en Comissions Obreres del País Valencià, qui opina que els treballadors s'han convertit en el "boc expiatori". "No s'ha de perdre de vista que tots els bancs estan donant beneficis anuals de milers de milions d'euros. No pot ser que amb l'excusa de la rendibilitat hi haja milers d'acomiadats", explica. I adverteix: "Anem cap a un model de banca *low cost* que serà perjudicial per als ciutadans perquè generarà exclusió financera entre els sectors més desfavorits i dificultats per fer fluir el crèdit".